

Модул 3.
В пълно съзнание за
предизвикателствата пред
нас

Общо умение
Решителност

Специфично умение
Мотивация за
постигания

ГРЕШКИ, ОТ КОИТО ДА СЕ ПОУЧИМ

Днес ще се науча...

Да си вземам поука от грешките си.

Ще имаме нужда от...

- 1/8 от табло за плакати или бели листове хартия
- Маркери или моливи

План на урока

1

Въведение

Почти всичко, което знаем в живота, е нещо, което е трябвало да научим. Понякога забравяме, че когато сме се родили, не сме знаели да говорим, ходим или да се сприятеляваме. Случвало ли ви се е да гледате как бебе се учи да ходи? Как изглежда то? Трябва ли да полага големи усилия? Прави ли грешки? Какви грешки прави?

Изслушайте учениците.

Ученето отнема време. Точно както бебетата не се изправят в първия ден, и ние не можем да постигнем нещо идеално първия път, когато се опитаме. Точно както бебетата отначало падат и ходят много бавно, губят равновесие, и ние правим грешки, когато се учим да правим нещо. Тези грешки ни помагат да се научим. Благодарение на нашите грешки, можем да усъвършенстваме нещата, които правим. Никой не критикува бебето ако то не може да ходи добре от първия път или защото не говори идеално, когато изрече първите си думи.

2

Същина

Сега ще се разпределим на групи от по четирима и всяка група ще подготви кратко представяне за целия клас. Всяка група може да избере какво да направи: 1) Кратка сценка от пиеса; 2) Известна песен и да репетира част от нея; или 3) Кратък танц. Презентацията ви трябва да е не по-дълга от две минути. Ще ви дам десет минути да се подготвите за първата си репетиция. Всяка група трябва да си избере име и да го напише на таблото (или на листа хартия), които ще раздам.

Докато групите подготвят презентациите си, казвайте им колко време им остава, за да сте сигурни, че има достатъчно време за всички групи да се подготвят. След като изтече времето за подготовка, кажете им, че е време за първата репетиция.

Сега всяка група ще направи първа репетиция. За тази цел трябва да намерите още една група. Едната група ще представи своята репетиция, след това другата. По този начин, всяка група може да получи идеи какво да подобри. След всяко представяне, казвате на тази група какво ви е харесало и какво могат да подобрят. Всяка група има пет минути, за да представи репетицията си и да получи идеи от съучениците си.

Следете времето и информирайте учениците колко време им остава. След като всички приключат, задайте следните въпроси и изслушайте учениците:

- Открихте ли неща, които може да подобрите?
- Беше ли полезно да откриете нещата, с които не се справяте толкова добре?
- Помагат ли ни грешките да се научим и усъвършенстваме?

Сега имате още пет минути да се подготвите пак преди презентацията си.

Докато всички групи работят самостоятелно, следете времето и информирайте учениците колко време им остава. Ако класът е голям, може да се наложи обобщението и презентациите да останат за следващия час. Ако класът е малък, продължете със следното:

Кажете на всички групи да Ви дадат табела с името на групата. На случаен принцип, изберете кои ще направят презентациите си първи, втори и т.н. Насърчете учениците да ръкопляска след всяка презентация.

След като всички групи са изнесли своето представление, насърчете дискусия, като използвате следните въпроси.

- Защо избрахте представлението, което представихте?
- Коя беше най-трудната част от организирането на презентацията?
- Коя беше най-лесната част?
- Кое беше най-забавното в организирането и упражняването на представлението?
- Как се чувствахте след презентацията ви пред целия клас?
- Какво бихте могли да направите по-добре ако имахте повече време да упражните представлението?
- Какво мислите, че трябва да правят професионалните актьори, певци или танцьори, за да са сигурни, че ще се представят добре? Мислите ли, че трябва да се упражняват?
- Мислите ли, че те се справят идеално първия път, когато репетират нещо?
- Какви грешки направихте по време на репетицията, които ви помогнаха да подобрите презентацията си?

3

Обобщение

Всички се справихте чудесно днес.

- Какво научихме днес за грешките?
- Можем ли да научим каквото и да е ако никога не правим грешки?
- Това само за вашите презентации днес ли се отнася или се случва и в други моменти в живота?
- Грешките помагат ли ни да учим в училище?

Грешките са възможности за учене. Когато направим грешка или видим друг да прави грешка, вместо да ги критикуваме или да им се присмиваме, можем да използваме ситуацията да се поучим и усъвършенстваме.

Концепции, съвети и често задавани въпроси

1

Основни концепции

Мотивация за постижения Да искаш да успяваш и да постигаш върхови постижения чрез лични усилия (McClelland, 1953).

Хората с висока мотивация за постижения си поставят реалистични, но предизвикателни цели, поемат отговорност за постигането на целите, проявяват постоянство в преследването на тези цели и поемат претеглени рискове за постигане на целите.

Решителност: Да се изправяме пред предизвикателства и да преследваме трудни цели с непоколебимост и целенасоченост.

2

Съвети за учители и родители

- Мотивацията е присъща за всяко дете, като му позволява да се справя по-добре, не за да удовлетвори други или да не му се карат. Постарайте се да помогнете на децата да гледат на грешките като възможности за учене. Питайте ги: „Какво научихте от това?“, вместо да ги поправяте или да им се карате.
- Като учител или родител, споделяйте примери от собствения си живот, в които грешките са Ви помогнали да си вземете поука и да се усъвършенствате. По този начин, учениците или децата Ви ще осъзнаят, че грешките са естествена част от процеса на обучение.
- Покажете на децата, че всичко, което сега знаят да правят, е било постигнато чрез един процес, в който грешките са ги научили да си взимат поука; например, когато са паднали докато са се учили да карат колело.
- Помогнете на децата да избират и да си поставят свои собствени цели, но се постарайте тези цели да са изпълними и по силите им; например „Ще се упражнявам с таблицата за умножение в продължение на половин час“, а не „Искам да науча цялата таблица веднага“. Можете да им помогнете, като задавате въпроси като „Какво искате да упражнявате днес?“ или „Кое от тези неща искате да започнете да учите?“.
- Не сравнявайте представянето им с това на други деца.
- Опитайте се да давате обратна връзка за усилията им, например: „Харесва ми, като гледам как се упражняваш.“ Когато коментирате резултатите, не наблюдавайте върху положителните качества на детето изобщо, а по-скоро върху конкретното постижение; например, кажете: „Нарисува много красива рисунка“, вместо: „Ти си страхотно дете!“ Когато искате да коментирате нещо, което детето може да подобри, опитайте се да предложите алтернативни стратегии като „Можеш да опиташ да използваш повече цветове в тази част на рисунката“, вместо общи негативни аспекти, като „Твоята рисунка не се получи много добре.“

3

Често задавани въпроси

- **Как мога да подсиля мотивацията на децата за постижения?**

Насърчавайте ги да се учат от грешките си и да не спират да се фокусират върху целите си. Свикнали сме да наказваме грешките и да ги осъждаме вместо да се учим от тях. Това не само кара хората да се чувстват зле, но и ги обезкуражава. Ако вярвате, че грешките са възможност да се поучим, ще бъдете много по-толерантни към собствените си грешки, както и тези на децата. Съответно, ако децата виждат, че използвате своите грешки

да се поучите и усъвършенствате, те ще се научат да правят същото. Когато се натъкнете на грешка, попитайте се какво можем да научим, как можем да се усъвършенстваме и как евентуални вреди, причинени от нея, може да бъдат поправени.

- **Какво мога да направя, за да се уверя, че децата постигат целите, които са си поставили?**

Ако сте им помогнали да си поставят реалистични цели, които са по силите им, можете по-лесно да наблюдавате напредъка по тези цели чрез специфични показатели. Например, ако детето иска да прочете кратка книга до края на седмицата, в средата на седмицата може да го помолите да Ви разкаже някои интересни неща, които е прочело до този момент, докъде е стигнало и колко му остава. Ако не е прочело нищо или не помни, попитайте го какво може да направи по-добре и какво е научило от този опит.

- **Какво става ако грешките засягат други, а не само детето, което ги е направило?**

Много от грешките, които правим, ни засягат. Например, грешките докато четем, пишем или решаваме задачи. Други грешки засягат и други хора, например, когато оставим гнева да ни надвие и се държим зле с някого. Ако осъзнаем каква вреда сме нанесли и направим нещо, за да я поправим, както и да се уверим, че няма да се случи отново, то сме използвали тази грешка като чудесна възможност за учене и растеж.